

РЕШЕНИЕ

№ 137

гр. Бургас, 27.07.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД – БУРГАС в публично заседание на осми юни през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Събина Н. Христова Диамандиева

Членове: Кирил Гр. Стоянов
Кремена Ил. Лазарова

при участието на секретаря Марина Д. Димова
като разгледа докладваното от Събина Н. Христова Диамандиева Въззивно гражданско дело № 20222000500169 по описа за 2022 година

за да се произнесе взе предвид следното:

Производството по в.гр.дело № 169/2022г. по описа на Апелативен съд – Бургас е по реда на чл.258 ГПК.

Образувано е по въззивната жалба на Прокуратурата на Република България, представлявана от Гергана Илиева-прокурор при Окръжна прокуратура-Бургас, против решение № 461/05.11.2021г. по гр.дело № 426/2021г. по описа на Окръжен съд – Бургас в осъдителната му част. Иска се отмяна на решението в обжалваната част като неправилно и незаконосъобразно. Счита присъденото обезщетение за прекомерно, несъответстващо на размера на доказаните вреди и в противоречие с практиката на ВКС.

Според страната, съдът е постановил решението си единствено въз основа на показанията на св.Д., таксиметров шофьор, случаен познат на ищеца, който не е част от кръга негови близки и роднини; не е извършен анализ на показанията на този свидетел, в частност как в кратък отрязък от време е получил съществена лична информация за В.С., който е пребивавал значителен период в чужбина, укривайки се от наказателно преследване.

На следващо място се оспорва определения размер на съпричиняване от 20 % като занижен, тъй като не е отчетен периода между укриването на ищеца от наказателно преследване от момента на спиране на разследването-31.03.1998г. до явяването му за получаване на постановлението за прекратяване на наказателното производство на 09.12.2020г. Поддържа

направеното с отговора на исковата молба възражение за изтекла погасителна давност като сочи, че съдът неправилно е приел, че наказателното производство е прекратено по реда на чл.243, ал.1, т.2 НК и не може да намери приложение т.8 на ТР№3/22.04.2005г. на ОСНК на ВКС. Според страната, основание за прекратяване е изтеклата 20 годишна погасителна давност във вр. с чл.80, ал.1 НК и е безпредметно да бъде обсъждано авторството на деянието. Независимо от прекратителното основание, абсолютната давност, определяна по реда на чл.82, ал.4 НК не е изтекла понастоящем, съгласно посоченото ТР на ВКС всички действия на правозащитните органи са законосъобразни и за вреди за тях обезщетение не се дължи, освен когато подсъдимият е поискал продължаване на наказателното производство и е оправдан в последствие, каквито доказателства не са представени в настоящото производство.

На последно място се сочи, че към момента на привличането му като обвиняем ищецът е бил осъждан. Представеното по делото свидетелство за съдимост е нечетливо копие, поради това към въззивната жалба се представя друго такова, от което е видно, че престъплението е извършено през изпитателния срок. Ищецът е осъден девет пъти за тежки умишлени престъпления, като по последната присъда е търпял ефективно наказание „лишаване от свобода“ за срок от девет месеца. Съгласно решение №112/14.06.2012г. по гр.дело №372/2010г. на ВКС съдебното минало е фактор, който следва да бъде отчетен при преценка на личността на ищеца. Многократните му осъждания в периода на висящото наказателно производство сочат много по-нисък интензитет на негативните преживявания, който следва да бъде отразен при определяне на обезщетението.

В съдебно заседание прокурорът изразява становище за необходимостта от намаляване на присъденото обезщетение четири пъти и иска отмяна на решението над този размер и отхвърляне на иска.

В отговор на жалбата, подаден от В. К. СП., чрез пълномощника адв.К., се иска оставянето и без уважение като неоснователна. Оспорва твърденията, че ищецът се е укривал от правосъдието продължителен брой години. Счита, че в ареста безспорно не е изпитвал приятни чувства и усещания. Фактът, че е осъждан многократно и е търпял ефективно наказание не омаловажава повдигането му на обвинение за престъпление, което предвижда смъртно наказание, неоснователното му задържане под стража и дългия срок на разследване. Относно присъдата по дело №66/2002г. на РС – С. е видно, че С. е задържан в същия арест от 19.01.1999г. до 30.04.1999г., като в същото време е бил издирван. С. е осъден и през 2004г. от същия съд, което опровергава твърденията за издирването му. През 2007г. е осъден от Р. районен съд за деяние, за което е бил привлечен като обвиняем от органите на досъдебното производство. Относно соченото основание за прекратяване на наказателното производство, счита, че Окръжна прокуратура-Бургас не е компетентна да се произнесе за правното му основание. Претендира разноски.

Ищецът, чрез адв.К., е депозирал и насрещна въззивна жалба. След повторно излагане на фактите относно образуването на досъдебното

производство против него за престъпление по чл.199, ал.2, т.3 вр. с чл.198, ал.1 НК и хронологията на извършените процесуални действия, намира, че съдът правилно е съобразил, че активни издирвателни мероприятия не са предприемани в периода 31.03.1998г. до 31.07.2013г. и е достигнал до извода, че С. не е допринесъл с нищо за продължителното разследване. Поради това и възраженията против определения процент на съпричиняване във въззивната жалба на Прокуратурата са неоснователни. Моли да бъде увеличен размера на присъденото обезщетение и размера на присъдените по делото разноски, включително адвокатския хонорар, който е определен под минимума.

Бургаският апелативен съд, в рамките на заявените въззивни оплаквания и въз основа на собствен анализ на събраните по делото доказателства, приема следното:

С обжалваното решение на ищецът е присъдено обезщетение в размер на 16 000лв. за претърпени неимуществени вреди, вследствие на незаконно повдигнато обвинение и задържането му под стража по ДП№1294/1995г./сл.д. №104/1995г. по описа на ОСлС-ТО-гр.С. за извършено престъпление по чл.199, ал.2, т.3 пр.2 вр. чл.198, ал.1 НК, по което наказателното производство е прекратено с постановление от 04.12.2020г. на прокурор при Софийска окръжна прокуратура, ведно със законната лихва, считано от датата на предявяване на исковата молба 10.03.2021г. до окончателното плащане, като за горницата над уважения до предявения размер от 66 000 лева искът му против прокуратура на РБ е отхвърлен като неоснователен.

За да приеме решението си съдът е достигнал въз основа на събраните по делото доказателства до извода за частична основателност на исковата претенция, като освен това намерил основание за уважи направеното възражение от страна на ответника за наличие на съпричиняване по чл.5, ал.2 ЗОДОВ и да намали определеното обезщетение от 20 000лв. с 20%. До присъдения размер.

От фактическа страна въззивният съд приема за установено следното:

Наказателното производство против ищеца е образувано с постановление за образуване на предварително следствие от 30.11.1995г. на следовател при Следствена служба– гр.С. (следствено дело №104 по описа на РСС С. за 1995г.) срещу неизвестен извършител, за това, че на 15.10.1995г., към 23,30 часа, в района на село А., С. област, е отнет лек автомобил марка С. Х., от владението на друго, с намерение противозаконно да го присвои, като е употребил за това сила и заплашване и е използвал огнестрелно оръжие - престъпление по чл.199, ал.2, т.3, пр.2 от НК вр. чл.198, ал.1 от НК.

На 04.12.2020г. с постановление на прокурор при Софийска Окръжна прокуратура наказателното производство е прекратено и е постановено връщане на паричната гаранция от 20 лв., като постановлението за прекратяване е връчено лично на ищеца на 09.12.2020г. в с.К..

Общата продължителност на наказателното производство е 25 години.

С постановление за привличане на обвиняем и вземане на мярка за неотклонение на прокурор при ОП-София ищецът е привлечен към наказателна отговорност за извършено престъпление на 15.10.1995г., в района на с.А. - въоръжен грабеж на движима вещ в особено големи размери-

престъпление по чл.199, ал.2, т.3 вр. чл.198, ал.1 от НК и му е взета мярка за неотклонение „задържане под стража“, като с постановление от 28.03.1996г. на прокурор при Софийска Окръжна прокуратура мярката за неотклонение „задържане под стража“ е изменена на парична гаранция в размер на 20 000 лева. Общата продължителност на задържането под стража е в периода 22.02.1996г. до 29.03.1996г. или 1 месец и 7 дни (вж. постановление за освобождаване на задържано лице, л.31). Не се доказва твърдението в исковата молба за продължителност на задържането над този срок до посочения от 111 дни.

Ищецът е привлечен като обвиняем след извършено разпознаване от пострадалия по фотоснимка на 02.01.1996г. и на живо на 22.02.1996г. На 22.02.1996г. и 18.03.1996г. са проведени разпити на ищеца по досъдебното производство в качеството му на обвиняем. Това са единствените следствени действия с негово участие.

След изменение на мярката му за отклонение следствени действия с негово участие не са извършвани, поради неявяването му. Въпреки указанията на разследващия прокурор, ищецът не е обявен за издирване от 1997г. до 2013г, независимо от дадените от брат му сведения ,че е напуснал страната и е заминал през 1997г. за Г.. В докладна записка от 2013г. (л.44) има данни, че на органите на МВР е известно, че живее в с.К., обл.Б.. В официалната кореспонденция между прокуратурата и МВР и след това продължава да се посочва, че местонахождението на ищеца не е установено въпреки справките на различни адреси.

През това време до прекратяването, производството по делото е било спряно.

По делото е представено свидетелство за съдимост на ищеца, от което се установява, че в срока на разследване по цитираното ДП, спрямо него са прилагани мерки за неотклонение задържане под стража за други деяния, за които е последвало признаването му за виновен и са постановени присъди (задържане под стража от 19.01.99г. до 30.04.99г., спр. Присъда по нохд № 66/2002г. на РС -С., изтърпявал е наказание лишаване от свобода при общ режим в Софийски затвор през 2017г., спр. Присъда по нохд №757/2017г. на РС Ц.).

По делото е разпитан един свидетел, доведен от ищеца относно твърденията за понесени неимуществени вреди. Свидетелят е познат на ищеца потвърждава, че е знаел за воденото срещу него разследване, но то било известно само в семейството, а не на широк кръг лица, както се твърди в исковата молба. Свидетелят не съобщава ищецът да се е срамувал, а само да е бил изплашен да не влезе в затвора.

Доказателства за заплахата от страна на следствените органи, че ако не си признае ще му се наложи да търси Държавния съвет за издаване на указ за неизпълнение на смъртно наказание не се представят. Липсват доказателства в резултат на незаконното обвинение да са влошени или прекъснати отношения на ищеца с близки и познати или да е било накърнено доброто му име.

При така установената фактическа обстановка въззивният съд от

правна страна приема следното:

Предявен е иск с правно основание чл.2, ал.1, т.3, предл. 1-во от ЗОДОВ.

Прекратяването на наказателното преследване срещу ищеца несъмнено е основание за ангажиране на отговорността на Прокуратурата за повдигане и поддържане на незаконно обвинение и незаконно задържане за 1 месец и 7 дни, като мярка за неотклонение.

В предметните рамки на отговорността попадат всички вреди, които ищецът е понесъл в резултат на прекратеното наказателно преследване, в това число и понесените от отделни следствени действия и постановени мерки за процесуална принуда.

Ето защо, независимо от направеното разграничаване в исковата молба, съдът е сезиран с иск за обезщетение в общ размер от 66 000лв.

Възникването на основание за реализиране на отговорността на държавата по чл.2, ал.1, т.3 ЗОДОВ не е достатъчно само по себе си за заплащане на обезщетение, ако ищецът не е бил увреден, което според закона е възложено в негова тежест на доказване.

На доказване по реда на ГПК с помощта на всички доказателствени средства подлежат вредите, така както те са описани в обстоятелствената част на исковата молба.

В този смисъл, в конкретния случай следва да се посочи, че част от твърденията за понесени вреди от негативно отражение в емоционалната сфера на ищеца не се доказват: нерегламентирано въздействие над ищеца от страна на следствените органи, насочено към мотивирането му да направи признания, осъществено чрез заплахата от смъртно наказание; широка известност на воденото разследване; уронване на доброто му име; затруднения при намиране на работа. По отношение на така предявените вредни последици ищецът не е ангажирал доказателства.

При това положение така описаните вредни последици не могат да залегнат в оценъчната дейност на съда при определяне на справедлив размер на обезщетение

Обезщетението по реда на ЗОДОВ подлежи на определяне по общия ред, така както е посочено в чл.52 ЗЗД, но при спазване на специфичните отправни критерии, извлечени в съдебната практика за изпълване на законовото изискване за справедливост – характер и тежест на повдигнатото обвинение, интензитет на наказателното преследване, обща продължителност на ограничителните мерки, както по отношение на личната свобода, така и по отношение на имуществената сфера, право на работа, добро име и социален статус и пр.

В конкретния случай при така описаната доказателствена съвкупност и при цялостен анализ може да се направи извод, че вредите, които се доказват са ограничени до личните изживявания на ищеца - страх и тревожност в първите месеци след привличането му към наказателна отговорност и по време на незаконното задържане под стража за един месец и 7 дни също, което е основание да се приеме, че вследствие на ограниченията на личната свобода се увеличава и става по-осезаемо общото очакване за предстоящо

осъждане за тежко умишлено престъпление, за което по НК се предвижда лишаване от свобода в продължителни срокове. Тежестта на обвинението за въоръжен грабеж засилва негативните емоции, доколкото очакването за продължително лишаване от свобода е винаги по-травмиращо. При така доказаните по делото неимуществени вреди съдът следва да определи общо обезщетение, като съобрази и прекомерната продължителност на наказателното производство.

Последното е от значение при определяне на обезщетението по справедливост в хипотезата на чл.2, ал.1, т.3 ЗОДОВ. В множеството свои решения ВКС неизменно потвърждава, че е справедливо неспазването на разумния срок от правозащитните органи да обосновава завишаване на глобално определеното обезщетение при незаконно обвинение, като следва да се отчетат интензивността на конкретно предприетите действия в хода на разследването – субективното, вътрешно и обективното обществено отражение на обвинението, въздействието на наказателното разследване и неговата продължителност върху начина на живот на пострадалия, като отражението се преценява според конкретната личност.

В настоящия случай обаче, въпреки общата продължителност, не може да се отрече, че след изменението на мярката за неотклонение на ищеца - от задържане под стража в парична гаранция, рязко е спаднал интензитетът на наказателното преследване, разследването практически е спряло, а въпреки укриването на ищеца, той дори не е бил издирван. Това обстоятелство е довело и до намаляване на общата тревожност и страх на ищеца.

Ето защо независимо, че като времетраене наказателното преследване е продължило над общото разбиране за разумен срок, това обстоятелство не е дало особено съществен отпечатък върху живота на ищеца – извод, възможен единствено в контекста на представените доказателства.

Неоснователно е оплакването на Прокуратурата на РБ за необоснованост на изводите на окръжния съд за съпричиняване на вредите от негова страна над приетия в обжалваното решение относителен дял от 20%.

Обективното поведение на ищеца, което в контекста на квалификацията „принос на пострадалия“ може да се приеме за доказано, е напускането на първоначалния адрес в с. Б. и., без да бъде уведомен органа по разследване. За да се свърже това обстоятелство с прекомерната продължителност на наказателното производство обаче и да обоснове принос на ищеца в по-голямо съотношение, следва по делото да е установено, че единствено или особено съществено, това негово поведение е пречатвало ефективното разследване. В случая не е така. Извод в посока на твърдението на Прокуратурата не може да бъде направен разумно, след като по данни от свидетелството за съдимост в този период ищецът е търпял ограничителни мерки задържане под стража и е изтърпявал наказание лишаване от свобода по други дела против него и е могло без затруднение да се извършат онези следствени действия, за които е било задължително личното му участие.

Затова въззивният съд не намира основание да приеме по-висок относителен дял на приноса на ищеца от 20%, който съответства на действително извършеното от него – напускане на посочения по делото адрес

в с.Б. и., без уведомяване на разследващите органи.

В заключение следва да се посочи, че по несъмнен начин по делото са доказани неимуществени вреди, представляващи страх от предвидимо осъждане за тежко умишлено престъпление в периода от привличане към отговорност до изменение на мярката за неотклонение и от престоя в следствения арест за срока на задържането. Не се установяват каквито и да са негативни емоционални преживявания на ищеца след този момент, което може да бъде и в резултат от вялото разследване след 1998г. до прекратяване на производството през 2020г.

На основание чл.52 ЗЗД съдът приема, че за справедливо обезщетение на така понесените от него вредни последици следва да бъде определена сума от 10 000лв., която на основание чл. 5, ал.2 ЗОДОВ следва да бъде намалена на 8 000лв.

Въззивната жалба на ищеца, съдържаща оплакване за занижен размер на обезщетението е неоснователна.

Частично основателна по отношение само на общия размер на дължимото обезщетение е въззивната жалба на Прокуратурата на РБ.

По изложените съображения въззивният съд достига до крайни изводи, които се различават от възприетите в обжалвания съдебен акт поради което частично го отменява и отхвърля иска в тази част.

Мотивиран от изложеното Апелативен съд – Бургас, граждански състав

РЕШИ:

ОТМЕНЯВА решение № 461/05.11.2021г. по гр.дело №426/2021г. по описа на Окръжен съд – Бургас в частта в която е определено обезщетение над размера на 8000лв., като вместо него **ПОСТАНОВЯВА:**

ОТХВЪРЛЯ иска на В. К. СП. предявен чрез адв.К. АК–Бургас, против Прокуратурата на РБ, гр.София за заплащане на обезщетение за претърпени неимуществени вреди, вследствие на незаконно повдигнато обвинение и задържането му под стража по ДП№1294/1995г./сл.д. №104/1995г. по описа на ОСлС-ТО-гр.С. за извършено престъпление по чл.199, ал.2, т.3 пр.2 вр. чл.198, ал.1 НК, по което наказателното производство е прекратено с постановление от 04.12.2020г. на прокурор при Софийска окръжна прокуратура, ведно със законната лихва, считано от датата на предявяване на исковата молба 10.03.2021г. до окончателното плащане за сумата над 8 000лв. до присъдените 16 000лв.

ПОТВЪРЖДАВА решението в останалата обжалвана част.

Решението може да бъде обжалвано пред ВКС в едномесечен срок от връчването на страните с касационна жалба.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____